

טספהיוט מדיו ו-5 אחרים

כולם ע"י עו"ד עודד פלך
מ"משנה" – המרכז הקליני למשפט וחברה
בית הספר למשפטים ע"ש חיים שטריקס
המסלול האקדמי המכללה למנהל
שדי יצחק רבין 7, ראשון לציון
טל': 052-2541763 ; פקס: 077-4701563
דוא"ל: odedfe@colman.ac.il

העותרים

נ ג ד

1. רשות האוכלוסין וההגירה
2. מנהל "מרכז השהייה חולות"

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

1. עניינה של העתירה דנן בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יוציא תחת ידיו שורה של צווים-על-תנאי ביחס להליך קבלת האישורים לפטור מחובת התייצבות במרכז השהייה; כמו-גם לתנאים הפיזיים במשרדי יחידת רשות האוכלוסין וההגירה במקום.

2. באופן מפורט יותר, העותרים מבקשים כי בית המשפט הנכבד יורה לרשות האוכלוסין וההגירה (להלן: **המשיבה**) לבוא וליתן טעם מדוע: (א) "לא תסדיר את התור במשרדיה [...]"; (ב) "מדוע לא תבטיח כי התנאים הפיזיים – לרבות מקומות הישיבה המוצלים – יותאמו לכמות הפונים למשרדיה [...]"; (ג) "מדוע לא תבטיח כי כל מי שפונה למשרדיה ביחולות' בבקשה לפטור מהתייצבות (להלן – חופשה) יתקבל בתוך פרק זמן קצר ועוד באותו היום. ככל שנחוצים עוד פקידים לשם עמידה במשימה זו – מדוע תגדיל את מספר הפקידים"; (ד) "מדוע לא תקבע קריטריונים לאישור בקשות לחופשה מיחולות', למשך החופשה, לנימוק סירוב למתן חופשה או למתן חופשה קצרה מזו שהתבקשה"; (ה) "מדוע לא תאסור על עריכת ראיונות פולשניים לצורך קבלת חופשה מיחולות', ועל העלאת נושא היציאה מהארץ בפני המבקשים בעת הפנייה לבקש חופשה"; (ו) "מדוע לא תמסור למרואיינים במשרדיה ב"חולות" את פרוטוקול הריאיון בסיומו"; (ז) "מדוע לא תורה על מתן החלטה מנומקת לבקשה לחופשה מיחולות' במועד הגשתה"; (ח) "מדוע לא תבטיח כי עם שובו של המוחזק [...] יופעל כרטיס השוהה שלו ללא צורך בהגעה למשרדיה"; (ט) "מדוע לא תשיב בתוך פרק זמן סביר בכתב אל נציגייה ביחולות'".

3. אם התעכבנו כבר בפתח הדברים על מכלול הצווים שהתבקשו, אין זאת אלא כדי להמחיש את טיבה וטבעה של עתירה זו, אשר עוגניה חייבים היו להיתמך בתשתית עובדתית ברורה ומוצקה. לא כך נהגו העותרים בעתירתם - ונמחיש.

4. בניגוד גמור לרושם העולה מן העתירה, הרי שמתוך 8,426 הבקשות שהוגשו עד כה בשנת 2016 לפטור מחובת התייצבות במרכז השהייה – אושרו 5,202 בקשות פרטניות לפטור מהתייצבות במרכז השהייה, לצד 2,525 בקשות קולקטיביות. הווה אומר, מתוך 8,426 שהוגשו עד כה בשנת 2016, אושרו כ- 92% מן הבקשות (7,727). וכל זאת, בהתאם להוראת סעיף 32ח(ג) לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954 (להלן: החוק)). יצוין, לשם הדיוק, כי הנתונים האמורים לעיל מתייחסים למספר הבקשות שהוגשו החל מיום 15.2.16 ועד ליום 13.11.16, שכן במהלך חודש ינואר ועד ליום 15.2.16 הבקשות הוזנו למערכות המחשוב באופן שלא מאפשר את שליפת הנתונים באמצעות דוח ממוחשב.

5. עוד חשוב להדגיש, כי לצד בחינת בקשות פרטניות, נוהגת רשות האוכלוסין וההגירה לאשר בקשות מרוכזות למתן פטור מהתייצבות, ללא קיום ראיון פרטני, במקרים מתאימים המצדיקים זאת.

כך, למשל, ביום 6.1.16 אושרה בקשה קולקטיבית עבור 912 שוהים לצורך תפילה בכנסיה בבית-לחם; ביום 29.4.16 אושרה בקשה ל-49 שוהים לצורך תפילה ולמחרת אושרה בקשה עבור 280 שוהים לרגל חג הפסחא; במהלך חודש מאי אושרה בקשה עבור 64 שוהים שביקשו לצאת להפגנת מחאה; במהלך חודש יולי אושרה בקשה עבור 537 שוהים לרגל סיום חג הרמאדן ותפילות החג; במהלך חודש אוגוסט אושרה בקשה עבור 83 שוהים לסיום קורס לימודי דת; ובמהלך חודש ספטמבר אושרה בקשה עבור כ-600 שוהים לרגל חג עיד אל אדחה.

ברי, כי נתונים אלו צובעים את העתירה כולה בגוונים שונים לחלוטין מאלו ששורטטו בה, באופן המצדיק את דחייתה.

6. המשיבה תוסיף ותטען כי בצד הנתונים הרוחביים שהוצגו זה עתה, מן הדין היה להביא במסגרת העתירה גם את הנתונים הפרטניים הנוגעים לבקשותיהם של העותרים 1-4 לפטור מהתייצבות. אלא, שלא כך נהגו העותרים 1-4, ואף בכך יש כדי לתמוך באופן משמעותי בדחיית עתירתם. ונמחיש זאת באמצעות הנתונים המצויים בתיקי העותרים אצל המשיבה.

העותר 1 - במהלך שהותו במרכז השהייה, החל מיום 21.10.15 ועד ליום 20.10.16, אושרו לו כל 11 הבקשות שהגיש לפטור מהתייצבות, כולן לפרקי זמן שבין 48 ל-96 שעות, וזאת מסיבות שונות, וביניהן: סיוע לחברים, השתתפות בטקסים, סידורים אישיים ועוד.

העותר 2 – יצוין, כי ביום 26.7.16 יצא העותר 2 מישראל לקנדה. במהלך שהותו במרכז
השהייה, החל מיום 11.11.15, אושרו לעותר 2 שמונה מתוך תשע בקשות שונות לפטור
מהתייצבות במרכז, כולן לפרקי זמן של בין 48 שעות ל-96, וזאת מסיבות שונות וביניהן:
סידורים אישיים, איסוף ציוד, ביקור חברים, השתתפות בקבלת שבת ועוד.

העותר 3 - במהלך שהותו במרכז השהייה, החל מיום 19.8.15 ועד ליום 18.8.16, אושרו לו
כל 30 הבקשות שהגיש לפטור מהתייצבות, כולן לפרקי זמן שבין 48 ל-96 שעות, וזאת
מסיבות שונות, שעיקריהן תמיכה בלימודיו במכללת שנקר.

העותר 4 - במהלך שהותו במרכז השהייה, החל מיום 24.9.15 ועד ליום 22.9.16, אושרו לו
כל 9 הבקשות שהגיש לפטור מהתייצבות, כולן לפרקי זמן שבין 48 ל-96 שעות, וזאת
מסיבות שונות, וביניהן: סיוע לחברים, השתתפות בטקסים, חופשה בחגים ועוד.

צילום טבלת אקסל המרכזת את מועדי בקשות העותרים 1-4, טעמיהן ואופן הכרעתן,
מצורף ומסומן מש/1.

הוזה אומר, 98% מן הבקשות שהגישו העותרים 1-4 לפטור מהתייצבות אושרו להם,
וזאת ביחס לבקשות מבקשות שונות, שכולן לפרקי זמן שבין 48 ל-96 שעות. במצב דברים
זה, ברי כי טענת העותרים לפיה "לעיתים ניתנת חופשה, ולעיתים לא. לעיתים ניתנת
חופשה ליממה, ולעיתים לתקופה ממושכת יותר" – אינה מדויקת כלל ועיקר.

7. ומן הנתונים - המצדיקים כשלעצמם את דחיית העתירה, – נפנה לשדה המשפט.

כידוע, מרכז השהייה הפתוח כשמו כן הוא – פתוח ליציאה לאורך כל שעות היום – החל
מהשעה 06:00 בבוקר ועד לשעות הערב המאוחרות. בהתאם לסעיף 32(א) לחוק,
השהייה במרכז הינה מחויבת רק בין השעות 06:00-22:00, כאשר לצורך כך נדרשים
השוהים להתייצב במרכז לצורך רישום נוכחות בין השעות 20:00 ל-22:00.

8. משמעות הדברים היא, כי במשך כ-16 שעות ביממה השוהים רשאים לצאת ולהיכנס
למרכז השהייה כאוות נפשם ובאופן וולונטרי. ענייננו בעתירה זו הוא באפשרות לקבל
פטור מהתייצבות למשך תקופה של עד 96 שעות. סוגיה זו מוסדרת בסעיף 32(ג), הקובע
כהאי לישנא:

"32. [...]

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), ממונה
ביקורת הגבולות רשאי, לפי בקשת שוהה, לפטור את
השוהה מחובת ההתייצבות במרכז לצורך רישום נוכחות
או מאיסור השהייה מחוץ לתחומי המרכז, כאמור באותם
סעיפים קטנים; פטור לפי סעיף קטן זה יינתן לפרק זמן
שלא יעלה על 96 שעות, ואם ניתן לשם אשפוז רפואי של

השווה או בן משפחתו מדרגה ראשונה – רשאי הממונה לתת פטור כאמור לתקופה ארוכה יותר; בית הדין לביקורת משמורת של מסתננים רשאי לבחון את החלטת ממונה ביקורת הגבולות לפי סעיף קטן זה, אם הוגשה לו בקשה לכך מאת השווה בתוך 14 ימים מיום מתן ההחלטה".

9. בהקשר זה, מן הראוי לציין כי במסגרת החוק למניעת הסתננות ולהבטחת יציאתם של מסתננים מישראל (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשע"ה-2014 (להלן – **החוק המתקן**), הושמטה הדרישה הסטטוטורית שהיתה קיימת בנוסחו הקודם של החוק, ולפיה פטור מהתייצבות היה כפוף לקיומם של טעמים הומניטאריים התומכים בבקשת השווה.

הווה אומר, נוסחו הנוכחי של סעיף 32ח(ג) לחוק מלמדנו באופן הברור ביותר כי שווה המבקש פטור מהתייצבות אינו נדרש להציג טעמים הומניטאריים לצורך הצדקת בקשתו. כל שנדרש הוא לעשות מתמצה בפניה לממונה ובתיאור כללי של הסיבה בגינה הוא מבקש את הפטור, לכמה זמן הפטור מבוקש והיכן הוא עתיד לשהות במהלך תקופה זו. בצד זאת, ברי כי לממונה ביקורת גבולות מסור שיקול דעת בעת בחינת הבקשה ומשך הפטור המבוקש.

למעשה, עם התייצבותו של השווה אצל הממונה מתקיימת שיחה קצרה, שעיקרה מועלים על הכתב במסגרת טופס שממלא ממונה ביקורת גבולות. לאחר כמון, ההחלטה ניתנת בו-במקום, על גבי הטופס, וזה משמש כאישור שהייה מחוץ למרכז. ככל שעסקינן בהחלטת סירוב, הרי שהיא מנומקת. בתוך כך, בוחנים הממונים האם המבקשים היו מעורבים בפלילים, האם המבקש נמצא כמי שעבד מחוץ למרכז ללא רשות לכך; האם המבקש קיבל פטור בעבר ולא שב; ריבוי בקשות קודמות בפרק זמן קצר; ועוד. לבסוף, מוסבת תשומת ליבו של השווה כי עליו לשוב במועד שנקבע לו, שאם לא כן הוא צפוי להיות מושא להליכי אכיפה.

צילום טופס בקשה לפטור מחובת התייצבות (בנוסח עדכני ובנוסח קודם), מצורף ומסומן **מש/2**.

ואכן, אם נחזור לנתונים שפורטו מעלה, מתבהרת התמונה ולפיה אנו למדים כי המשיבה פועלת בדיוק לפי הוראות הדין ואפילו נוהגת באופן מקל עם אוכלוסיית השוהים, כך ש-92 אחוז מכלל הבקשות שהוגשו אליה בשנת 2016, בהתאם לסעיף 32ח(ג) לחוק, נעטרו בחיוב.

10. עוד חשוב לציין, כי מבין עובדי המשיבה במרכז, ישנו עובד ייעודי, אשר אחראי על תכלול כל הפעילות במתחם (החל מקביעת חלוקת העבודה לעובדים, דרך ויסות התורים וכלה במתן מענים לקבוצות). כמו-כן, יצוין כי ניתן לפנות לאותו עובד, גם במצב בו אחד הממונים דחה בקשה למתן פטור, והוא רשאי לאשרה.

במצב דברים זה, ומשהוראות סעיף 32(ג) לחוק אינן מציבות תנאים סטטוטוריים לאישור בקשת פטור, המשיבים יטענו כי יש לדחות את טיעוניהם של העותרים ביחס לקביעת קריטריונים, נימוק ההחלטות ומסירת פרוטוקולים. המציאות מלמדת כי מקום בו כ-92% מהבקשות שהוגשו בשנת 2016 אושרו, אזי דווקא היעדרות לסעדים המבוקשים על-ידי העותרים עלולה רק להביא לסרבול ההליך, וזכור כי אם וככל שבקשה נענית בסירוב, הרי שהיא מנומקת ונמסר למבקש עותק מההחלטה.

ואף זאת ראוי להדגיש - כל אותן בקשות שנדחו (ועוסקים אנו ב-8% בלבד), נתונות לביקורת שיפוטית בפני בית הדין לביקורת משמורת. למיטב הידיעה, עד כה הוגש הליך אחד בלבד בנושא. המשיבים יטענו, כי קיומו של הליך ביקורת שיפוטית ייעודי בעניין זה מצדיק אף הוא את דחיית העתירה, וזאת מחמת קיומו של **סעד חלופי מובהק**. והדברים מקבלים משנה תוקף לנוכח כוללניות הטענות המובאות בעתירה דנן, כמו-גם לנוכח התשתית העובדתית החסרה שהונחה במסגרתה.

11. אשר לטיעוניהם האחרים של העותרים ביחס לתנאים הפיזיים במשרדה של רשות האוכלוסין וההגירה במרכז השהייה, נבקש לעדכן את בית המשפט הנכבד כי נעשות פעולות תכופות לשיפור התנאים והמענים. כך, למשל, הוספו כסאות בעלי משענת; הותקנו שני מצנני אוויר בחלל הפתוח; במקום ישנו מתקן שתייה קרה; חזות המקום שודרגה, לרבות באמצעות הוספת כדי נוי; וזמני הטיפול התקצרו משמעותית באמצעות שימוש בטפסי הבקשה.

עוד יצוין, כי לקראת עונת החורף, נערכים המשיבים להתאמת החלל הפתוח שבפתח משרדי הרשות, שגם במצבו הנוכחי הוא ממילא מקורה.

12. אשר לטענה כי הרשות אינה מקצה כוח אדם מספק כדי להתמודד עם כמות הבקשות המוגשות, הרי שהמשיבה תבקש – בכל הכבוד – לדחות טענה זו. מטבע הדברים, יהיה כוח האדם אשר יוקצה, לא יהיה בכוחו למנוע – בכל רגע נתון – היווצרות תור כזה או אחר. יחד עם זאת, משרדי רשות האוכלוסין וההגירה פועלים ברצף, חמישה ימים בשבוע, בין השעות 08:00-17:00.

13. כמו-כן, ובמסגרת שיפור השירות הניתן על-ידי המשיבה, נבחן שילובה והתקנתה של מערכת ניהול תורים שתסייע אף היא בייעול מתן השירות במקום.

14. אשר לטענות העותרים בסעיף 18 לעתירה, המשיבים יטענו כי דינן להידחות מכל וכל. כפי שהוסבר לעיל, השהים רשאים לצאת ממרכז השהייה לאורך מרבית שעות היום, ועליהם להימצא בו רק בשעות הערב, החל מהשעה 22:00.

במצב דברים זו שוהה שייצא ממרכז השהייה, ולא יחזור עד השעה 22:00, מערכת המחשוב תקפיה אוטומטית את כרטיס הזיהוי שבידו – כרטיס המונפק על-ידי מפעילי המרכז. עם חזרתו של השוהה למרכז שהייה, העובדים המצויים בכל עמדות הכניסה רואים כי בפניהם אדם שמערכת המחשוב הקפיה את כרטיסו. ככל שאותו אדם לא שב למרכז, ובידו טופס בקשה לפטור כשהוא חתום ומאושר, הרי שההקפאה מבוטלת מיד, ובו-במקום.

ועוד נדגיש, כי פעולה זו נעשית על-ידי עובדי מרכז השהייה לאורך כל שעות הימצאותם בעמדות הכניסה, ולא על-ידי עובדי רשות האוכלוסין ולא במשרדיהם. לפיכך, אין כל יסוד לטענת העותרים לפיה "הרשות לא נערכה לאפשר הפעלת כרטיס שוהה מעבר לשעות פעילות משרדיה (בערבים, בלילות ובסופי שבוע)" (סעיף 18 לעתירה).

15. המשיבה תוסיף ותדגיש, כי עובדי רשות האוכלוסין וההגירה מונחים באופן מפורש וחד-משמעי שלא להעלות, במהלך הראיונות עם השוהים המבקשים פטור מהתייצבות, כל שאלה ביחס לאפיקי יציאה מהארץ נוראו גם תשובת ראש מינהל אכיפה וזרים ברשות האוכלוסין וההגירה, מיום 11.4.16, שצורפה כנספח 4 לעתירה].

כמו-כן, המשיבה שוללת מכל וכל את ניסיון העותרים להציג כאילו נשאלות בראיונות שאלות פולשניות. טענה זו אינה נתמכת בתשתית עובדתית מספקת, ולמעשה דווקא הנתונים המובהקים אודות אישורן הכמעט מוחלט של כל הבקשות שמוגשות; כמו-גם היות הבקשות מגוונות מאוד בטעמיהן; מוכיח שאין כל ניסיון להתחקות לעומקן של הבקשות – ודאי שלא באמצעות שאלות פולשניות.

16. לבסוף, ובכל הקשור לטענות העותרים ביחס למשך הזמן שניתן לצורך מתן מענה לפניותיהם, המשיבים יבקשו לדחות טיעון זה שהינו כוללני באופיו ונסמך על תשתית עובדתית בלתי מספקת, המתמצת בפניה מחודש פברואר 2015, המאגדת בחלקה פניות גם משנת 2014. המשיבים עושים מאמץ רב להשיב בתוך פרקי זמן סבירים לכל פנייה, בצורה מקצועית ומכבדת. עם זאת, פניות רבות יוצרות עומס עבודה, ולפיכך כל פניה נבחנת בהתאם לנסיבותיה – הן באשר לקביעת הליך בירורה והעברתה לגורם המקצועי המטפל, הן באשר לדחיפות הטיפול ומתן המענה לה.

17. טרם חתימה, המשיבים יבקשו להדגיש כי העתירה שלפנינו מבקשת לחבוק במסגרתה נושאים מנושאים שונים, תוך שרבים מהטיעונים המובאים בה נטענים בלשון כללית ביותר, וללא תשתית עובדתית נאותה. עיון בנספחי העתירה מלמד כי זו משתיתה עצמה, מן הבחינה העובדתית, על תצהירו של מר עלי מיום 20.12.15 וכן על תצהירו של מר אתר מיום 13.4.16 – קרי, על שני תצהירים בלבד.

לשיטת המשיבים, די בכך כדי להביא לדחייתה של העתירה דנן, ונזכיר כי בניגוד לרושם העולה מקריאת העתירה, כ-92% אחוז מכלל הבקשות שהוגשו בשנת 2016 למתן פטור מהתייצבות – אושרו על ידי המשיבה; וכי כל הבקשות שהוגשו מטעם העותרים 1-4 אושרו, למעט בקשה אחת.

לשון אחרת - 58 מתוך 59 הבקשות שהגישו העותרים 1-4 אושרו על-ידי המשיבה, כך שבעניינם אנו למדים כי 98% מבקשותיהם אושרו. פשיטא כי נתונים אלו רלוונטיים ביותר להכרעת בית המשפט הנכבד בטענות העותרים. דא עקא, העתירה אינה מביאה נתונים אלו – ונפקויות פגם משמעותי זה ידועות הן (וראו למשל: בג"ץ 974/94 זגארי נ' שר הפנים, תקדין (2)94 1288 (1994))

18. אשר על כל האמור לעיל, המשיבים יטענו כי דין העתירה להידחות, שכן לא עלה בידי העותרים להניח תשתית עובדתית כלשהי, המקימה עילה משפטית להתערבותו של בית המשפט הנכבד.

19. העובדות המפורטות בתגובה זו נתמכות בתצהירה של גבי ענבל משש, ראש תחום קציעות ברשות האוכלוסין וההגירה. העובדות המפורטות בסעיף 14 לעתירה נתמכות גם בתצהירו של מנהל מרכז השהייה, גנ"מ שלום יעקב.

היום, ט"ז חשוון תשע"ז
17 נובמבר 2016

פנחס גורט, עו"ד
עוזר לפרקליט המדינה

רון רוזנברג, עו"ד
סגן בכיר בפרקליטות המדינה
